

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 13 februari 1925 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 10 och 73 §§ i sjömanslagen den 15 juni 1922.

Genom en den 9 januari 1925 dagtecknad proposition, nr 15, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse av 10 och 73 §§ i sjömanslagen den 15 juni 1922 (nr 270).

Härigenom förordnas, att 10 och 73 §§ i sjömanslagen den 15 juni 1922 skola, 73 § i nedan angivna del, erhålla följande ändrade lydelse:

10 §.

Minderårig under fjorton år må ej användas i skeppstjänst.

I eldartjänst må ej användas den, som icke uppnått sexton års ålder.

Å fartyg, som huvudsakligen framdrives medelst ånga, må, då fartyget nyttjas i annan fart utanför svenskt farvatten än i Öresund eller å Oslofjorden intill Laurvig, i eldartjänst eller i tjänst såsom kollämpare ej användas den, som icke uppnått aderton års ålder.

Från vad i nästföregående stycke finnes stadgat äger Konungen för särskilt fall medgiva undantag.

73 §.

Befälhavare eller den, som är satt i befälhavares ställe, straffes med böter:

1. om han i strid mot stadgande i 10 § använder någon i skeppstjänst;
2. om han vägrar — — — däri omförmäld rapport.

Lika med befälhavare — — — vetskap och vilja.

Har i fall — — — högst femtio kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1925.

Utan hinder av vad i 10 § tredje stycket finnes stadgat må den, som vid tiden för lagens ikraftträdande användes i eldartzjänst eller i tjänst såsom kollämpare, fortfarande användas i sådan tjänst.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågasatt förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

*Propositionen
föranledd av
ifrågasatt
anslutning till
konventions-
förslag angä-
ende minimi-
ålder för
eldare och
kollämpare
ombord å
fartyg.*

Lagförslaget står i samband med ifrågasatt anslutning från Sveriges sida till ett å den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1921 antaget förslag till konvention angående minimiålder för eldare och kollämpare ombord å fartyg samt innefattar de ändringar av gällande bestämmelser, som en dylik anslutning anses påkalla. Berörda konventionsförslag, vilket av Kungl. Maj:t genom proposition nr 17 underställts innevarande års riksdag för yttrande, innehåller i huvudsak stadgande därom, att personer under 18 år icke må utan i vissa angivna undantagsfall användas såsom eldare eller kollämpare ombord å fartyg, som nyttjas i »sjöfart till havs» och huvudsakligen framdrivas medelst ånga.

*Gällande
bestämmelser
i ämnet m. m.*

Kravet å viss minimiålder för vinnande av anställning i berörda yrkesgrupper är för Sveriges del redan så tillvida tillgodosett, att enligt sjömanslagens 10 § i dess nuvarande lydelse i skeppstjänst över huvud icke får användas minderårig under 14 år och i eldartzjänst allenast den, som uppnått 16 års ålder. Dessa bestämmelser, vilka hämtats från sjölagens 70 §, där de infördes genom lag den 16 oktober 1914, avse omedelbart blott den egentliga besättningen, men bliva på grund av stadganden i 70—72 §§ i sjömanslagen tillämpliga även å andra ombord anställda personer samt å sjömän, som hemsändas genom konsuls försorg. För överträdande av ifrågasatt föreskrifter finnas straffbestämmelser inrymda i 73 § i lagen.

I ett av de s. k. skeppstjänstkommitterade den 21 maj 1920 avgivet förslag till förordning angående fartygs bemanning hava jämväl upptagits vissa bestämmelser i hithörande ämne. Enligt detta förslag skulle för behörighet att vara eldare eller motorman erfordras att hava fyllt: i fråga om fartyg i oceanfart 19 år och i fråga om fartyg i annan fart 18 år, dock att, om i sistnämnda fall fartygets bruttodräktighet understeg 250 ton, en ålder av 16 år skulle vara tillräcklig. För behörighet att vara kollämpare skulle fordras att hava uppnått i fråga om fartyg i oceanfart 18 år och i fråga om fartyg i annan fart 17 år.

*Internatio-
nella arbets-
organisa-
tionen.*

Såsom i den föreliggande propositionen omförmäles och närmare utvecklats i propositionen nr 361 till 1921 års riksdag, åligger det enligt bestämmelse i de fredsfördrag, varigenom världskriget avslutades, regeringen i stat, som tillhör den till nationernas förbund anknutna internationella arbetsorganisationen, att inom viss tid efter avslutandet av ett sammanträde av organisationens beslutande församling, internationella arbetskonferensen,

underställa vid sammanträdet antagna rekommendationer (beslut avsedda att underställas vederbörande stater för vidtagande av lagstiftnings- eller andra åtgärder) och konventionsförslag (beslut avsedda att ratificeras av organisationens medlemmar) den eller de myndigheter, till vilkas kompetensområden resp. frågor höra, för beslutens omgestaltande till lag eller vidtagande av andra åtgärder.

I anledning av nu berörda bestämmelse avlät Kungl. Maj:t till 1923 års riksdag proposition nr 198, däri Kungl. Maj:t underställde riksdagen för yttrande de å arbetskonferensens sammanträde i Genève år 1921 beslutade rekommendationer och förslag till konventioner, däribland även det nu ifrågavarande konventionsförslaget.

*Proposition
till 1923 års
riksdag.*

Propositionen behandlades av andra lagutskottet. I avgivet utlåtande (nr 14) hemställde utskottet, att riksdagen, såvitt angick nu förevarande konventionsförslag, måtte meddela, att riksdagen för sin del ej hade något att erinra mot av chefen för socialdepartementet vid ärendets föredragning i statsrådet tillstyrkt anslutning från Sveriges sida till samma förslag. Emellertid fanns till utlåtandet fogad en reservation av åtskilliga ledamöter i utskottet, vilka i anslutning till ett av kommerskollegium i ämnet gjort uttalande förklarade sig anse, att frågan om ändring av hithörande lagbestämmelser borde efter föregången närmare utredning om den nuvarande användningen av personer under 18 års ålder till eldare och kollämpare ombord å fartyg i östersjö-, nordsjö- och oceanfart upptagas till prövning, innan ståndpunkt toges till spörsmålet om ratificering av konventionen. Utskottets hemställan bifölls av andra kammaren, medan första kammaren biföll framställt yrkande, att riksdagen på de i reservationen anförda skäl måtte förklara sig icke kunna för det dåvarande tillstyrka ratificering av konventionen. Kamrarnas sålunda fattade, sins emellan stridiga beslut funnos icke kunna sammanjämkas.

Sedan Kungl. Maj:t i anledning av vad sålunda förekommit uppdragit åt kommerskollegium att efter samråd med socialstyrelsen och medicinalstyrelsen verkställa utredning rörande de antagliga verkningarna i avseende å redarinäringen av en eventuell anslutning från Sveriges sida till ifrågavarande förslag till konvention ävensom med förslag till de lagstiftningsåtgärder, vilka kunde föranledas av en dylik anslutning, avgav kommerskollegium den 17 november 1924 utlåtande i ärendet med förslag till ändrad lydelse av 10 och 73 §§ i sjömanslagen, i sakligt hänseende överensstämmande med det i propositionen innefattade lagförslaget.

Kommerskollegii utlåtande åtföljdes av yttranden från bl. a. Sveriges redareförening, Sveriges fartygsbefälsförening och Svenska maskinbefälsförbundet ävensom av en å kollegii fartygsinspektionsbyrå i ärendet uppgjord P. M.

Sveriges redareförening gjorde gällande, att, då sjömanslagen nyligen trätt i kraft och följaktligen ifrågavarande spörsmål för kort tid tillbaka varit föremål för myndigheternas prövning och sakkunnigas övertväganden, anledning icke torde förefinnas att frågå nuvarande bestämmelser.

*Avgivna
yttranden.*

Sveriges fartygsbefälsförening anförde: En tillämpning av konventionsförslagets bestämmelser å den omfattande sjöfart, som bedreves runt Sveriges kuster och i vilken säkerligen ett stort antal personer under 18 år användes såsom eldare och kollämpare utan, såvitt kunnat förmärkas, något men för dem själva eller arbetsgivaren, kunde icke antagas bliva till nytta. Däremot ansåge föreningen den föreslagna åldersgränsen nödvändig beträffande fartyg i oceanfart.

Svenska maskinbefälsförbundet förklarade, att enligt dess erfarenhet några olägenheter av gällande lagstiftning icke förekommit och att åldersförhållandena i praktiken reglerat sig själva, emedan personer, vilka saknat nödiga krafter för den anställning, som ifrågakomme, i regel icke blivit antagna till densamma.

I förenämnda P. M. från *fartygsinspektionsbyrån* uppgavs: Enligt tillgängliga officiella uppgifter i ämnet, avseende år 1911, skulle av 2,289 eldare och 325 kollämpare endast 157 resp. 71 eller 6.8 resp. 21.8 % vara under 18 år. Dessa siffror inbegrepe emellertid jämväl yrkesmän i inre fart, där genomsnittsåldern för ifrågavarande yrkeskategorier vore lägre än å kust- eller sjögående fartyg. Att siffrorna efter 1911 icke förskjutit sig i riktning mot en sänkning av genomsnittsåldern framginge av en av Svenska eldarunionen lämnad uppgift, att av dess 3,000 medlemmar allenast 14 eller knappt 0.5 % vore under 18 år.

För egen del anförde *kommerskollegium*: En anslutning till konventionsförslaget torde för Sveriges del icke kunna förväntas i någon större omfattning medföra mera omedelbara verkningar av ekonomisk art för rederinärningen. Som emellertid tillgången på behörigt maskinbefäl för närvarande delvis vore knapp och elevtillgången i 2:a och 3:e maskinistklasserna vid rikets navigationsskolor under de senaste åren varit otillräcklig, borde beaktas det inflytande, konventionsförslagets biträdande kunde tänkas hava å maskinbefälsrekryteringen. I sådant avseende torde kunna antagas, att en bestämmelse om minimiålder av 18 år för eldartjänst skulle i tider av god tillgång på verkstadsarbete påverka nämnda rekrytering i gynnsam riktning, medan en dylik bestämmelse i tider av dåliga konjunkturer för varv och verkstäder otvivelaktigt skulle i viss utsträckning hava ett motsatt inflytande.

*Utskottets
yttrande.*

Den i ärendet numera förebragta utredningen synes giva vid handen, att å svenska fartyg endast i ringa utsträckning användes personer under 18 år inom de av konventionsförslaget berörda yrkesgrupper och att den relativt största användningen förekommer inom den mera inskränkta fart, som enligt det framlagda lagförslaget skulle falla utanför de nya bestämmelsernas tillämpningsområde. Man är sålunda berättigad antaga, att ett biträdande av konventionsförslaget icke kommer att medföra några större ekonomiska konsekvenser för den svenska rederinärningen.

Principiellt synas beaktansvärda hygieniska och humanitära skäl tala till förmån för den föreslagna åldersgränsen; och må i detta sammanhang erinras, att skeppstjänstkommitterades förslag till bemanningsförordning upptagit i vissa fall t. o. m. strängare regler.

Enligt vad i propositionen omförmälts, har konventionsförslaget hittills ratificerats av ett flertal europeiska stater, däribland Danmark, Estland, Lettland, Polen, Spanien och Italien, ratificering gillats av parlamentet i England samt förslag om ratifikation förelagts vederbörande folkrepresentationer i bland annat Holland och Tyskland, varjämte oberoende av konventionen lagstiftning av enahanda innebörd gäller i Norge och Finland.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit synes det utskottet föreligga giltig anledning för Sverige att biträda konventionsförslaget.

På sätt av departementschefen anförts, synes i anledning av en anslutning till konventionsförslaget icke erfordras andra lagstiftningsåtgärder, som kräva riksdagens medverkan, än genomförande av vissa ändringar av 10 och 73 §§ i sjömanslagen. I fråga om det av Kungl. Maj:t härutinnan framlagda förslaget har utskottet icke funnit skäl till någon erinran. Enligt den föreslagna lydelsen av berörda 10 § undantages från de nya reglerna fart inom svenskt farvatten d. v. s. inom territorialgränsen eller fyra sjömil från öppen kust eller yttersta skäret ävensom fart i Öresund och å viss del av Oslofjorden. Detta undantag, som sammanfaller med bl. a. vad i förordningen den 29 mars 1912 angående befäl å svenska handelsfartyg m. m. benämnes inre fart, omfattar väl ej all trafik, som uteslutande går mellan svenska kusthamnar. Enligt i propositionen lämnade upplysningar användas emellertid i den trafik av antydd art, som skulle komma att träffas av de nya bestämmelserna, allenast i enstaka undantagsfall personer under 18 år såsom eldare och kollämpare. Berörda omständighet torde sålunda icke bliva av någon reell betydelse.

I anledning av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 13 februari 1925.

På andra lagutskottets vägnar:

BROR PETRÉN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Bror Petrén, von Sydow**), *Linder, Thorberg* och *Alfred Petrén**), fröken *Hesselgren* samt herrar *Schedin* och *Lundell*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Öberg, Hagman**), *Hage, Ödström, Johanson* i Stockholm*), *Lindgren* i Dingelvik*) och *Anderson* i Storegården.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.